

apn

EGLUTĖ

1951 KOVAS NR. 3

Redaguoja
PRANAS NAUJOKAITIS
Leidžia
LIETUVIŲ KULTŪROS
INSTITUTAS

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, P. O. Box 22, Montello Station, Brockton 68, Mass.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 59 So. 3rd St., Brooklyn 11, N. Y.

ALELIUJA

“Linksma diena mums prašvito: Kėlės Kristus — mirtis krito. Aleliuja” — šie giesmės žodžiai džiaugsmingai skamba bažnyčioje Velykų rytą. Tą patį džiaugsmą skelbia ir Velykų varpai, kurių skardus gaudimas plaukia per kaimus ir miestus. Tas svetimasis žodis **Aleliuja** slepia savyje nepaprastą džiaugsmą, tikrą džiūgavimą. Velykos yra Kristaus prisikėlimo šventė. Mirtis ir nuodėmė nugalėta. Į pasaulį atėjo žmonijos atpirkimas. Tai tikrai yra ko džiaugtis ir linksmintis. Tai pati gražiausia krikščionių šventė. Didžiosios savaitės ir Velykų įvykiais remiasi visas mūsų tikėjimas, viltis ir išganymas.

Lietuvis visada buvo ir yra nuoširdus: ir savo darbuose, ir tikėjime. Dėl to Velykos Lietuvoje buvo pati didžiausia šventė, švenčiama tyriausiu džiaugsmu ir giliu tikėjimu. Kadangi ši religinė šventė sutampa ir su pavasario atėjimu, su gamtos atbudimu po šaltos žiemos speigų, tai jos grožis yra tiesiog įaugęs į kiekvieno lietuvių širdį, į jo jausmus. Daugybė gražių papročių rišasi su Velykomis. Velykų margutis yra tikras lietuvių džiaugsmas.

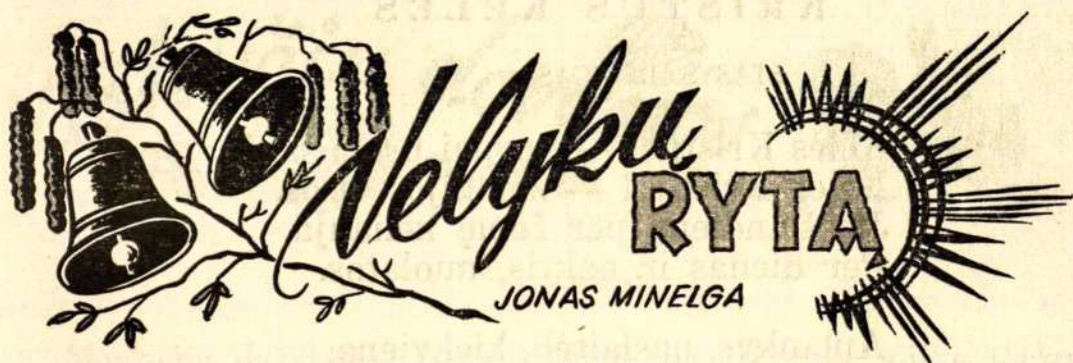
Mes pastebime, kad svetimuose kraštuose Velykų šventės nėra taip gražiai švenčiamos kaip Lietuvoje. Savo šeimose palaikykime gražiuosius lietuviškus Velykų papročius ir švęskime jas su tikru lietuvišku nuoširdumu!

Šio numerio viršelis ir kitos iliustracijos yra nupieštos dail. Povilo Osmolskio.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn. N. Y. Office of Publication, P. O. Box 22, Brockton 68, Mass. March 1951, Vol. 2, No. 3
Subscription: \$3.00 yearly. Outside U. S. A. — \$3.50 yearly Single copy 30c.

Entered as second-class matter at the post office at Brockton, Mass

POSTMASTER: PLEASE SEND FORM 3578 P. O. BOX 22, BROCKTON 68, MASS.

Din - dan, din - dan varpas
Bažnytėlėj gaudžia.
Džiaukimės užmiršę
Dalužėlę skaudžia.

Tai Velykų rytas:
Atpirkėjas kėlės,
Bebučiuojant saulei
Pirmutinę gėlę.

Ir dangus ir žemė
Aleliuja gieda,
Garbei Jo palinko
Žibuoklėlės žiedas.

Vyturėlis ore
Varpeliu skardena...
Atpirkėjas kėlės...
Ir širdy gyvena.

KRISTUS KĖLĖS

STASYS DŽIUGAS

Kėlės Kristus! — varpai pranašauja.
Kėlės Kristus! — žmonijos visos.
Jis šiandieną per žemę keliauja,
Per dienas ir naktis, nuolatos.

Aplankys našlaitėlį kiekvieną,
Ašarėles nušluostys visiems.
Jis palaimins kelius į tėvynę
Vėl sugrįžti kartu ištremtiems.

Kėlės Kristau, sustiprinai viltį!
Širdyse mūs troškimai karšti.
Be gimtinės namelių vis liūdna.
Be Tavęs — prie bedugnės arti...

KIŠKUČIAI IR MARGUČIAI

V. JONIKAS

Velykos vėją kinkosi
Kelionei pas mažus.
— Kiškučiai, negailėkime
Pavasario dažų!

Ausiuk, tuoj vaško trupinį
Nuo bičių iš korių:
Išlašinsim saulutėmis
Vaikučiams margučius.

Pilkute, bėk rugeliusna
Paskinti želmenų:
Išpinsim juos rūtelėmis,
Apjuosime linu.

Atsargiai, nenutrinkite
Pavasario dažų.
Oi lėkite, vai lėkite,
Velykos, pas mažus!

V. BENJAMINAS

Margučių dažykloje, kurią kiškiai buvo įsirengę miško tankumyne tarp eglaičių ir šakų, buvo pati darbymetė. Velykos čia pat, o dar didžiulės pintinės kiaušinių stovėjo nedažytų. Dubeniuose garavo dažai, verdami iš visokių žievelių, šaknelių ir želmenėlių. Kiškučiai dažė teptukais margučius. Net jų ūseliai krutėjo ir buvo aptiškę dažų lašeliais, o pakeltlos uodegėlės nuolatos judėjo, lyg muštų taktą kartu su teptuko brūkstelėjimais.

Kol viskas buvo išdažyta ir sutvarkyta, atėjo ir Velykų naktis. Kiškiai sudėjo margučius į automobilį ir išvažiavo vaikų lankyti.

Pirmiausiai jie privažiavo prie mažos trobelės pamiškėje. Tyliai pravėręs mažutį langelį, kiškutis porą gražių margučių padėjo ant stalelio, ties kuriuo miegojo mažas berniukas.

— Šitas berniukas yra vertas gražios dovanėlės, — tarė kiškiukas. Jis žiemą nešiojo trupinėlių ir grūdelių paukšteliams. Ir mums kiškeliams jis kai kada išmesdavo kuokstelę šieno.

Kiškiai vis važiavo ir važiavo nuo namo prie namo, nuo trobos prie trobos. Vienur palikdavo daugiau margučių, kitur mažiau, vienur labai gražių, kitur — ne tokių gražių. Išsokę iš automobilio, kiškučiai vis kalbėjosi:

— Šičia gyvena tikrai geri vaikučiai, parinkim gražiausias dovanėles!

— O čia tai jau truputį padykę, gal jiems ir visai nereikėtų duoti?

— Duokim šiomet! Pažiūrėsime, gal dar pasitaisys. Jei nepasitaisys, tai kitais metais juos atsiminsim.

Taip bedirbdami ir besikubėdami, nė nepajuto kiškiai, kaip atsidūrė mieste tarp didelių namų. Čia jie sutiko ir daugiau kiškių bevežančių margučius, išmargintus kitose kiškių dirbtuvėse.

Tik prie vieno namo kiškis susimąstė ir sugrįžo atgal su margučiais.

— Ne, čia nepaliksiu dovanų. Čia gyvena berniukas, kuris muša kitus vaikus, kankina gyvulėlius ir neklauso tėvelių. O jo sesutė labai tingi mokytis.

Ir kiškiai vėl nuvažiavo tolyn.

Visi vaikai, kuriuos naktį buvo atlankęs Velykų kiškutis, rytą atsikėlę rado gražių margučių — šalia savo lovelių, tai ant langų, tai ant stalo ar ant šalia stovinčios kėdės. Visi apdovanoti vaikučiai labai džiaugėsi, nes kiškučiai kartu su margučiais buvo į kambarėlį įkišę nematomo bei neapčiuopiamo velykiško džiaugsmo.

ZUIKIS PUIKIS

VYTĖ NEMUNĖLIS

Kas ten bėga? — Zuikis Puikis.
Ką jis neša? — Margučius.
O iš kur? — Iš tėviškėlės.
O pas ką? — Pas vaikučius.

Zuiki Puiki, gero vėjo!
Adresų ar daug turi?
Ne, nė viens neišbyrėjo:
Tūkstantėliai keturi.

Šimtas Vytų suraitytų,
Algių stalgių — trys šimtai.
— O Rimukų kiek šimtukų?
— Keturi, sakau rimtai.

Rimą, Rimvydą ir Romą
Vis vadina Rimuku,
O aš juos visus pažįstu,
Aš pas juos visus suku.

ALGIS KALVELIS

Mūsu stovykloje labiausiai vaikų mėgstamas žmogus buvo senelis Povilas. Niekas jo nematė pikto ar paniurusio, nors jo gyvenimo dienos nebuvo nė kiek šviesesnės už kitų tremtinių. Bet labiausiai vaikai jį mėgo dėl jo gražių pasakų. Jis tiek daug jų mokėjo, kad, tur būt, niekada nėra tos pačios pakartojęs — vis ką nors nauja surasdavo.

— Papasakok, tėvuk, kokią nors velykinę pasaką, — prašė būrys vaikų, apspitusių senelį, kuris sėdėjo nugara atsirėmęs į seną pušį stovyklos pakraštyje.

— Taip, šiandien Velykos. Ir dar kokios gražios! — grožėjosi senelis pavasario saulutės atokaitoje. Tik jo akys žvelgė kaž kur į tolį, ir jose sužibo ašaros. — O kad būtume šiandien, vaikai, savo žemėje, tai tikrai gražią pasaką jums papasakočiau. Dabar ilgesys ir atmintį išdžiovino.

Seneliui visaip atsikalbinėjant, vaikai vis neatlyžo ir prašė pasakos.

— Na, gerai, papasakosiu, bet tai nebus pasaka, o tikras mano jaunų dienų atsitikimas.

— Tai buvo anais vaikystės metais, — pradėjo Povilas, — kai buvo daug saulės, o maža rūpesčių. Prieš Velykas miesto vaikigaliai pasklisdavo po kaimus pasirinkti velykaičių. Įėję į vidų, jie, lyg koks kunigas iš sakyklos, perskaitydavo Verbų sekmadienio evangeliją ir kantriai laukdavo, kol šeimnininkė atneš velykaičių. Greičiausiai jie atmintinai mokėdavo visą evangeliją, o į knygą žiūrėdavo, kad iškilmingiau būtų. Ir nebuvo tokios šeimnininkės, kuri tokiems Dievo žodžio skelbėjams nebūtų davusi bent poros kiaušinių.

— Kaimo vaikams toks margučių rinkimas būtų buvęs negarbingas, — pasakojo toliau senelis. — Ir kam jiems rinktis, kad jų pakankamai pririnkdavo gerosios mamytės? Bet mes, kaimo vaikai, taip pat turėjom savų rūpesčių.

— Mūsų kaimo galulaukėse buvo didžiulės pievos, pilnos kupstų ir krūmokšnių. Pavasarį jos užtvindavo lyg tikros marios, tik kupstų viršūnėlės kyšodavo iš vandens. Tos pievos buvo tikra pempių ka-

ralystė. Gal keli tūkstančiai pempių pavasarį ten sukdavosi lizdus ir perėdavos vaikus. Jų keliamo alaso buvo pilnos pavasario dienos ir drungnos naktys. Į tas pievas prieš Velykas krypdavo ir vaikų akys. Iš kaž kur nuo seno buvo atsiradęs mūsų kaime paprotys, kad kiekvienas paaugėsnis vaikas laikė garbe ir pasididžiavimu tarp savo margučių turėti ir pempinių kiaušinių. Kad ir iki kelių sušlapę, jie pribrisdavo prie lizdų, ir kaimo vaikų tarpe tik tas buvo laikomas „vyru“, kuris jau pats pempinių parsinešdavo.

— Aš augau į tokį amžių, — tęsė savo pasakojimą Povilas, — kad vyro vardas ir man labai parūpo. Veržiausi ir aš į tas pievas, kai kiti vaikai ten bėgdavo, bet mamytė buvo neperkalbama. Sako: dar per mažas esi, įkrisi kur į dūburį ar įklimpsi į dumblą, ir pagriebs giltinė. O tos giltinės tai labiausiai bijodavau: mačiau pats, kai ji galėsdavo dalgį kur nors ant lubų ar ant sienos, saulutės spinduliams iš balučių atsimušus į trobos vidų. Jau buvau nustojęs vilties tais metais pakilti į vyrus, bet laimė, sako, dažnai nusišypso netikėtai.

Vienai pempių porai, matyt, galva apsisuko, kad jos pasidarė lizdą ne savo karalystėje, o senoje mūsų dobilienoje. Vyresnysis brolis, ardamas tą dobilieną, ir užtiko jų lizdą su pempiniais. Mano džiaugsmui nebuvo galo: beveik dusdamas parbėgau su pempių kiaušiniiais iš lauko. Kiekvienam sutiktam vaikui iš tolo rodžiau du smailius kiaušinėlius su žalsvais taškučiais. Jie prieidami tikrino, ar tikri, ar ne akmenukai. — Tikri, — sakė jie.

— Vakare kalbėdamas poterėlius, neužmiršau padėkoti kenčiančiam Dievuliui ir už savo laimę, kad man lyg brangią dovaną atsiuntė pempinius. Bet sulig tais žodžiais išgirdau visai netoli už lango gaudų pempių „Gyvis, gyvis“. Jų gailus balsas smigo lyg koks liūdesio dyglys į mano širdelę. Naktį sapnavau, kad pempės vis suko aplink mūsų namus ir be pertraukos šaukė savo įprastąjį „Gyvis, gyvis“, o erškėčiais vainikuota Dievulio galva liūdnu žvilgsniu iš paveikslo trobos kertėje žiūrėjo į mane, o jo kraujo lašai darėsi dar tirštesni. Kelis kartus nubūdau, bet buvo tamsu ir tylu. Rytą vėl prie pat mūsų šaukė pempės...

Rytas kvėpėjo tikru pavasariu. Velykos buvo vėlybos. Visi lindo iš žemės želmuo ir pirmieji žiedeliai. Dirvos garavo saulutės šilumoje. Sode prie inkilėlio linksmi švilpavo varnėnas. Tik mano širdelėje buvo įlindęs liūdesys ir nerimas. Pempių skundas smigo į mano sielą, ir ten darėsi vis sunkiau ir neramiau. Ir mamytė pastebėjo, kad aš paniuręs. Susirūpino — gal sergu. Tik po ilgų klausinėjimų ji iškvotė mano nusiminimo priežastį.

— Taip, vaikel, jos rauda savo kiaušinėlių. Nereikėjo jų imti. Bet jos susisuks kitą lizdelį, pasidės naujus kiaušinėlius ir išsipe-

rės pempiku. Tik daugiau tai jau niekad paukštelių kiaušinėlių neliesk, — ramino mane mamytė. — Bet ne taip greitai aš nurimau. Tie vaikai, kurie dėl pempinių kiaušinių save laikė vyrais, dabar man atrodė toki menki ir neišmanėliai, kad aš su jais visai draugauti nenorėjau.

— Kai pavaikare sugrįžęs iš kaž kur brolis man patvirtino, kad tikrai matęs pempes naują lizdelį pievos pakraštyje sukančią, aš pradėjau nurimti. O tikras džiaugsmas sugrįžo po ramiai išmiegotos nakties, kai užtekėjusi saulutė skelbė pasauliui, kad kėlėsi Kristus, kuris visus laimina ir myli, kurio globoje esame ir mes žmonės ir kiekvienas gyvulėlis, net kiekviena žolelė.

— Tik nuo tų Velykų aš taip pamilau visus tvarinėlius, kad ne tik paukštelio, bet ir vabalėlio negaliu be reikalo nuskriausti, — baigė savo pasakojimą senelis Povilas.

KIŠKIS NEŠA DOVANŲ

STASYS DŽIUGAS

Per miškelį, per laukus
Eina kiškis pas vaikus.
Pasiremdamas lazda,
Šoka, straksi ei - da - da.

O maišely ant pečių
Neša, tempia dovanų.
Tiem, kur mokosi gerai,
Jis daugiausiai duos tikrai.

KO EIGULIS *Nežinojo*

JURGIS JANKUS

JURGIS JANKUS

Degėsių sodžius stovėjo vidury miškų. Seniau, sako, toj vietoj taip pat buvęs miškas, gal net brandesnis ir gražesnis, negu aplinkui, bet vieną sykį ištikęs didelis gaisras ir išdeginęs didelį plotą; tada atėję žmonės ir apsigyvenę.

Palengva vidury miško išaugo gražus sodų žydėjime ir jovaruose paskendęs sodžius. Jo laukai vilnijo javais, viršuj mėlynavo dangus, o aplinkui, kaip stati siena tamsavo plačiašakiai eglynai, šnarėjo smagūs epušrotai, niūksojo sunkūs, susimastę ąžuolynai ir pakilęs vėjas švilpino šmaikščias beržyno šakas. Niekas neužbrėžė sienos tarp lauko ir miško. Laukas buvo žmonių, o miškas Dievo, ir Jis niekam nedraudė ateiti pasirinkti kuro, padarginių ar net rąstų.

Kai kraštą užgrobė rusai, apėjo jie ir miškus ir užbrėžė sieną tarp lauko ir miško. Laukus paliko žmonėms, o mišką pasiėmė sau. Žmonėms į mišką ir koją kelti užgynė, o senąjį Vaivarą pasamdė žiūrėti, kad niekas nedrįstų net peržengti sienos.

Kai rusų matininkai ir valdininkai išvažiavo, susirinko visas sodžius pasitarti.

— Tu juk mūsų žmogus, — sakė jie Vaivarai. — Rusai atėjo, pasišvaistė ir vėl galvas ištrūko, o tu čia gimei, užaugai, čia ir mirsi. Su žmonėmis gyveni, ne su rusu. Mes ir gyvensime, kaip gyvenę. Mišką Dievas augino, ne rusas. Girkantui antai trobos galas išpuvo, argi jau dabar jam reikės eiti pas rusą, lankstytis ir prašyti, kad duotų keletą eglių nusileisti. Ir dar pinigą už tą mokėti?

— Tai jau reikės, — labai šaltai ir paprastai atsakė Vaivara. Visi nustebo.

Paskum vienas pasakė:

— O kas tau iš to teks?

— Taigi. Kas? — pridėjo kiti.

— Teks neteks, bet mane pasamdė karalius, jam aš ir tarnausiu, — atsikirto senis.

— O kieno tas karalius? Ar tu jį matei? Kas jį čia pakvietė ant mūsų gero? Jeigu jį pažįsti, pasakyk, tegu atėjęs pašvilpia mums. Ar dabar aišku?! — pyko vyrai.

Jie pasiėmė Girkantą, nuėjo į mišką, pakirto medžių, kokių ir kiek reikėjo, pargabeno į kaimą ir padėjo sutaisyti trobą.

— Pamatysit, kaip nieko nebus, — sakė visi.

Bet senis Vaivara pranešė rusams. Atvažiavo keli ginkluoti vyrai, surinko kirtusius ir išsivežė, o Girkantui dar liepė ir už nukirstus medžius užmokėti. Kai tas negalėjo užmokėti, atėjo ir išsivedė pasakutinę karvę. Ir liko Girkantienė viena su mažais vaikais: be vyro ir be karvės.

— Tu nežmogus, — sakė visi Vaivarai, bet jis tų žodžių į širdį

nesidėjo. Šautuvą ant pečių užsimetęs, kiauras dienas ir naktis vaikščiojo po mišką, kad niekas nė sausos šakos nepajudintų.

Kai žiemą žmonėms verkiant prireikdavo malkų ar pavasarį tvorų, jie, eigulį nusaugoję, vis kaip nors parsigabendavo. Bet Vaivara, radęs miške kelmelį, atsidėjęs perkratinėjo kiemus ir už kiekvieną surastą pagali atiduodavo žmogų rusams.

Prabėgo keli sunkūs metai. Kaime pusė vyrų teliko. Kita pusė sėdėjo rusų kalėjime už miško vogimą.

— Vagys jūs! — sakė eigulis.

— Kieno mes vagiam? — atsikirsdavo žmonės.

— Mes imame, kas nuo amžių buvo mūsų. Mes nevogėm ir nevagiam!

Ir kai eigulis pasiliko užsispyręs, jie sakė:

— Jeigu Dievas tau ragų nenulaužia, tai velnias visą sprandą nusuks.

* * *

Baigėsi velyknaktis. Tamsus, žvaigždėtas dangus dengė tyloj paskendusius miškus. Šalnos paskrebintais takeliais žmonės dūlino į bažnyčią. Jų širdys buvo sunkios nuo rūpesčio, ir jie norėjo, kad prisikeldamas Viešpats ir jų rūpesčius pamatytų.

Eigulio Vaivaros vaikai taip pat rengėsi į Prisikėlimą, o tėvas žiūrinėjo šautuvą.

— Tai, tėte, neisi? — paklausė vyriausias sūnus.

— Kur?

— Į Prisikėlimą.

— Jūsų Prisikėlimas miško už mane nepasaugos. Jeigu grįžęs kelių medžių nerasiu, Jis irgi neatsakys.

— Bet, tėte, bijok Dievo, kas velyknaktį drįs...

— Išdrįs!

Užsimetė šautuvą ir išėjo.

* * *

Miške buvo tylu, kaip po žeme. Paukščiai dar nebuvo parlėkę, o vėjas nei mažiausios šakelės, nei aukščiausios viršūnėlės nejudino. Joks žvėrelis nesirodė. Galėjai pamanyti, kad tą rytą ne tik iš namų, bet ir iš miško visi į bažnyčią susirinko.

Senis Vaivaraėjo, vingiavo pamiškėmis ir per mišką, ausis įtempęs klausė ir stebėjosi, kodėl taip tylu. Nė jokio kito balso nebuvo, kaip tik sausų šakų treškėjimas po kojų.

Palengva miškas ėmė šviesėti ir prisipildė rausvos tekančios saulės šviesos. Už miško sugaudė varpai. Jų balsas medžių viršūnėmis atėjo ligi čia ir tolyn nuėjo, ir atrodė, kad visi medžiai nulenkę auksu nupliekistas viršūnes.

Paskui varpus sugaudė būgnai. Tenai žmonėsėjo apie bažnyčią ir giedojo aleliuja.

Senis sustojo ir nepatenkintas susiraukė. Senatvės ašaromis pasruvusios akys lakstė medžių kamienais, lyg norėdamos patikrinti, ar visi jie tebėra. Būgno dundėjimas didėjo ir plito, lyg žemė norėtų iš pačių šaknų pajudėti. Dabar galėjo po mišką vagys važinėti skersai ir išilgai, jokia ausis ratų dundėjimo negalėtų atskirti nuo būgno gaudimo.

—Turbūt, pats velnias ten atsistojo būbnyti!— nusikeikė eigulis ir pasuko į palaukę.

Būgnas tebedundėjo. Eigulis norėjo išeiti į palaukę ir atsistoti ant Aukštųjų Kalnelių. Iš ten galės aiškiai matyti visus kelius. Tegu sau būbnija nors ir per dieną, bet nuo jo aštrios akies niekas nepaspruks.

—Tegu nors ir pats velnias būbnija!— suniurnėjo, nusispiovė, žengė dar žingsnį, bet tuoj sustojo, kaip įbėstas, ir susigriebė už galvos. Tiesiai prieš jį baltavo šviežiai nupiautas baltas, platus didelis kelmas.

Ašarotos eigulio akys dar kartą ir dar kartą apibėgo medžių liemenis, ir net kojų gyslos ėmė virpėti: nebebuvo iš didžiųjų didžiausios, iš neapglėbiamųjų neapglėbiamiausios eglės, pačios miško karalienės, kurios viršūnė net iš kito pamiškio buvo matyti, kelis sieknius aukščiau už kitus išsišovusi, lyg į dangų rodas miško pirštas.

Tokio akiplėiško darbo jam dar niekas nebuvo išdrįšęs padaryti. Bet toks medis ne šapas, niekur jo nepaslėpsi,— ir piktadaris tikrai gailėsis; šitą Velykų rytą jis ir mirdamas apverks.

Ir Vaivara pasilenkęs pasisėmė saują piuvenų. Jos buvo visiškai šviežios ir sausos. Net rasa nespėjo jų užkristi. Beveik šiltos dar tebebuvo iš po piūklo.

—Dangun tokios galybės jūs nenunešėt. Vėžes dabar aš ir vieškeliu atsekčiau!

Tokiai sunkybei pavasario keliu reikėjo mažiausia bent keturių arklių, o vyrų irgi nemažiau.

Jis greitai apėjo tą vietą, kur eglė gulėjo, paskum ratą toliau, bet jokio ženklo, jokios pėdos, net jokios skiedrelės.

—Ne grėbliakotis, po velnių,— nugnybęs ant pečių nenusinešė!— suurzgė dantį grieždamas.

Atsisėdo senis ant kelmo ir ėmė svarstyti, kas būtų galėjęs tokią niekšybę padaryti. Ir kaip. Nebent nuleido ir virvėmis į medžių viršūnes įtraukė.

Pakėlė galvą ir pažiūrėjo aukštyn, bet toj vietoj, kur turėjo būti eglė, plačiai švietė mėlynas dangus.

—Labas rytas!— netikėtai ir smagiai pasveikino storas balsas.

Vaivara krūptelėjo. Kai atsisėdo ant kelmo, buvo išsiėmęs ir pradėjęs kimšti pypkę, dabar ir toji iš rankų iškrito. Nebuvo girdėti

nė trekšteliant, o priešais, lyg iš žemės išdygęs stovėjo skrybėlėtas ponas ir šypsojos.

Senis nespėjo atsipeikėti, kai jis vikriai pasilenkė ir pakėlė pypkę.

— Nemėtyk, — pasakė atiduodamas. — Pypkę dar neblogai atrodo.

— Apdegė jau, bet rūkyti dar galima, — atsakė imdamas ir pagalvojo, kad tas ponas irgi gali būti valdžios siųstas pasidairyti po mišką.

— Bet taboka nebloga atrodo. Gal leistum žiupsnelį ir man įsimišti, — šnekėjo ponas.

— Prašom, — ištiesė Vaivara kapšiuką, — prašom, jeigu tik pono burnai nebus per prasta.

Ir vėl pagalvojo, kad verčiau būtų paklausęs vaiko ir į bažnyčią nuėjęs. Tada nors pasiteisinti būtų turėjęs kaip, o dabar sakys — pardavei ir viskas. Ir eigulystei po uodega, ir visas gyvenimas kaip kiužis kiaušinis.

— Tfu. — nusispiovė nepasijutęs.

— Kai geros užrūkai, vis nusispiauti reikia, — pasakė ponas ir nusijuokė. — Tai nuo stiprumo, tėvai. Gerai, kad reikia spiauti. Tada bent junti, kad gyveni.

Ir su tais žodžiais išsitraukė nuostabią pypkę: galva įmantriausiai išraityta ir sidabruota, o kas gali žinoti, gal net sidabrinė. Pats kandiklis atrodo, lyg būtų auksinis ir su ožragio galeliu.

Eigulis žiūrėjo, žiūrėjo į ją ir net ant širdies ėmė lengvėti, patyrus, kad pasaulyje gali būti tokių gražių dalykų. Senas, parudęs. išilginėm raukšlėm kaip piaustyte supiaustytas, per pusę ilgo gyvenimo kišenėj ištrintas jo avino kapšiukas šalia sidabrinės pono pypkės atrodė toks skurdus, kad baisu ir pagalvoti. Bet ponas to lyg nematė. Jis labai patenkintas laikė nutriušusį kapšiuką minkštoje rankoje ir kimšosi pypkę. Tarpais smagiai čiaudėjo ir gyrė, kad tokio nuostabaus kvapo savo gyvenime dar nėra uostęs.

— Pats, ponaiti, auginau, pats sutaisiau, — džiaugėsi pono pagyrimu, o vis taip norėjo atspėti, ką jis čia miške veikia, jeigu apie kelmą nemini, bet stebisi tabokos gerumu ir ramių ramiausiai kalba:

— Tai, sakai, paties auginta. Meisteris, tėvai, esi. Aš irgi mėginau pats auginti, bet man taip neišėjo. Kai kitas padirba, geriau išeina ir naudos būna daugiau. Paimi tik ir rūkai. O gal manosios pamėgintum? — pasiūlė ir ištraukė raudono aksomo maišiuką, išsiuvinėtą auksiniais medžiais ir sidabriniais paukščiais su spindinčiomis akutėmis.

Miškas tuoj prisipildė nuostabaus kvapo, kad net širdy saldu darėsi. O dūmas! Nagi Dievuliau tu mano! Kas begali ir žodį rasti tinkamu vardu jį pavadinti. Stačiai palaiminimas, o ne dūmas!

— Eik, eik, ponaiti, — pro nebesulaikomą džiaugsmingą krizenimą vos prakalbėjo senis. — Ką čia tamsta seną žmogų išjuoki. Juk manasis prieš šitąjį, atsiprašęs pasakysiu, stačiai arklio mėšlas.

Ir čiulpė ir dūmus leido, ir gardžiavosi, o ponaitis žiūrėjo ir iš pasitenkinimo, kad jo taboką gilia, šypsojosi ir taip pat gyrė:

— O man tavasis vistiek labiau prie dūšios. Kai nurėžia per paširdžius, tai žinaiši bent dūmą traukęs. Ne, ne, tėvai — savo neniekink. Nors man gal to nepritiktų sakyti, bet mudu juk vistiek jau kaip ir bičiuliai. Neniekink savo, nors ir kažinkas būtų.

— Juokauji, ponaiti ..

— Juokauti ne mano amatas. Ką sakau, tai sakau, kaip yra. Koks tau čia be gyvenimas. Visi tavęs nemėgsta. Gal neteisybę sakau?

— Teisybė. Įmanytų, šaukšte pragirdytų, — atsakė senis ir nustebeęs pažiūrėjo į poną.

— Net ir tavo paties vaikai, ar ne? Ir kodėl? Kad sąžiningai tarnauji. Ir ne kokiam, atsiprašant, plikiui, bet pačiam karaliui.

— Taigi, karaliui tarnavau ir tarnauju, bet va. Atėjau ir nėra. Ten jie būbnais kaip patrakę, o tokia eglė iš po pačios nosies.

Ir eigulis parodė į kelmą.

— E, niekis. Aš noriu pasiimti tave į savo dvarą.

— Į dvarą?

— Taip į dvarą. Nenoriu girtis, bet gal didesnę ir geresnę negu karaliaus. Tu taip ištikimai moki tarnauti, kad negalėjau to nepastebėti.

— O ar toli?

Ponas nusišypsojo.

— Kaip čia pasakyti: ir arti ir toli. Nuo čia ligi... Žinoma, labai toli, jeigu kitą kraštą norėtum pasiekti. Tai kaip, ar nesvyruosi?

Vaivara valandėlę svyruoja, paskum vėl pasižiūri į kelmą.

— Ar karalius pas tave nepasieks? Žinai, kad man pirma reikia surasti medį, paskum gal ir nueisiu.

— Dėl medžio galvos nesuk. Kieno buvo, tas pasiėmė. Kiekvienas savo ima, o mums iš to nauda.

— Kieno? Karaliaus! Argi karalius ją nusinešė?

Ponas nusijuokė:

— Aš valdau daug ir kietas esu. Kaip titnagas. Bet tu nori būti kietesnis ir už titną. Kam taip žmones spausti. Tai sakyk, sutinki ar ne? Pas mane tikrai daug geriau bus. Galėsi mano sodus saugoti.

— Kol eglės nesurasiu — ne!

— Bet kai ji atsiras?

— Tada galėsiu pamėginti.

— Bet aš noriu tikro žodžio.

— Gerai. Ateisiu.

— Mušk delną.

Eigulis padavė ranką ir valandėlę pagalvojo.

— Bet kur aš rasiu pono dvarą?

Aš pats ateisiu atsiimti. Į tą pačią vietą. Kai tik eglė atsiras, tuoj ateik čia ir rasi.

Ir patraukęs pypkę pridėjo:

— Bet tabokos gaila. Puikus dūmas!

— Imk, — greitai pasiūlė Vaivara. — Aš namie dar rasiu.

— Veltui aš nieko neduodu ir nieko neimu. Jei nori, mainykim.

— Tai man bus dar geriau, — nudžiugo eigulis, kad jam nebereiks kvapaus maišelio grąžinti.

— Bet viską ant visko!

— Ir pypkėmis ir kapšiukais?

— Negražu, pone, iš seno žmogaus juoktis. Nesupyk, kad tą sakau, bet...

— Aš nesijuokiu.

— Eik, eik. Tokius daiktus ant niekų....

— Ne, tėvai savo neniekink. Niekada nemanyk, kad tas, ką tu padarai, yra pats prasčiausias. Aš visiškai nesijuokiu. Jeigu kas ma

KIŠKIŲ MARGUČIAI

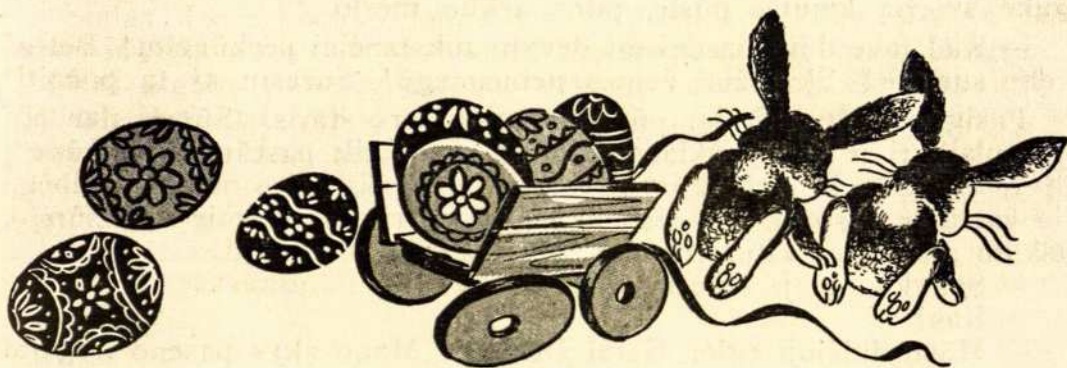
JONAS RIMAŠAUSKAS

Du kiškučiai susitarę,
Vežimėlį pasidarę,
Per kelmyną takučiu
Kartą vežė margučius.

Bet štai vėjas pūst pradėjo,
Beržų šakos sujudėjo,
O prie kelmo samanoto
Kažkas mojo, lyg grūmotų.

Kiškiai manė, kad jau vilkas
Juos pagauti atsivilkio...
Ir per kelmus pro pakrūmę
Tankumynan jie nudūmė.

Vežimėlio ratai krito
Ir margučiai išsiritė...

patinka ir noriu įsigyti, tai man nieko negaila. Tegu tas mainas mūsų sutartį sustiprina. Gerai?

Ir sumainė Ponaitis prisikimšo Vaivaros pypkę, atsisėdo ant kelmo ir leido dūmų kamuolius ligi pat dangaus, o senis skubėjo namo. Buvo jau iš bažnyčios grįžtamasis metas, ir jis galvojo pirma pavalgyti pusrytį, o paskum eiti paieškoti eglės.

Pakeliui vis traukė iš kišenės tai pypkę, tai kapšiuką ir niekaip negalėjo atsigrožėti.

Namie pusrytis jau buvo ant stalo, tik dar lūkuriavo jo sugrįžtant. Įėjęs į trobą, norėjo tuoj pasigirti, bet susilaikė. Pirma visi susėdo už stalo, sumušė po velykaitį, išgėrė po taurelę velykinės, pasikalbėjo apie kasdieniškus dalykus, ir senis staiga pasakė:

— Jūs visi mane niekinote, kad aš tarnauju karaliui.

Visi sužiūro. Vyresnysis sūnus lėtai atsakė:

— Neniekinom, tik...

— Nesakyk, žinau. Jums nepatiko, kad karalius pasiėmė mišką. Bet tam jis ir karalius. Jūs nematėt, bet buvo kas pamato. Šiandien susitiko ponas miške ir sako: "Eik pas mane. Gerai bus." Žinoma, kad prastai nebus. Geram žmogui visur bus gera. Tik čia dirbu ir pats karalius mano darbo nematė, o ponas matys...

— Bet koks ponas? — paklausė marti.

— Koks? Žinoma, ne nosį užrietęs. Bet toks, kuris savo neniekina, bet ir kito moka pagerbti.

— Ne taip, kaip tu, tėve, — pasakė vyriausias sūnus.

— Aš? O kieno aš nepagerbiau? — užsiliepsnojo.

— Kito tu gerbi, gal net perdaug, tik savo niekini.

— O ką?

— Viską. Ir žmones ir mišką...

— Tu vėl apie tą!

— Ar didesnio mums paniekinimo reikia, kad su rusais susidėjai, — ramiai atsakinėjo sūnus iš kitos stalugalės.

— Tai jūs mane niekinat! Kiekvienas gatavas suėsti, kad ne jį eiguliu pastatė. Tai jūs! O išmintingi žmonės kitaip pagalvojo. Atėjo ir net vidury miško susiieškojo. Žiūrėsiu, ką sakysi tą pamatęs.

Greitai griebė į kišenių, ištraukė pypkę, išdidžiu mostu tekstelėjo vidurin apkrauto stalo ir pats pašoko. Tai buvo anaipol ne pypkę, bet apmukusi padvėsusio šuns blauzda.

Visi irgi pašoko, o senis nusikeikė, griebė į kitą kišenę ir ištraukė šviežią kiaulės pūslę, pilną arklio mėšlo.

— Kad tave devyniasdešimt devyni tūkstančiai perkūnėlių! Bet aš jį dar surasiu! Skradžiai žemės nenusmego! Surasiu aš tą ponaitį!

Pasigriebė šuns koją, pūslę ir puolė pro duris. Sūnus dar norėjo sulaikyti ir viską išklausinėti, bet senis tik pastūmė jį alkūne į šalį ir išbėgo. Išsigrūdo ir visi kiti. Pusrytis iširo. Senis pribėgo prie vartų ir sustojo. Jis žiūrėjo į mišką, trynėsi akis ir vėl žiūrėjo. Paskum atsisuko į kitus ir paklausė:

— Sakysit, ar ji tebestovi?

— Kas?

— Mūsų didžioji eglė. Gerai žiūrėkit. Mano akys paseno ir gerai nebemato.

— Žinoma, kad tebestovi. Kas ją tokią kirs! Ir kur padės ją nukirtęs.

Jie negalėjo meluoti. Visi sakė tą patį. Ir jis pats aiškiai matė. Didžiosios eglės viršūnė kyšojo į dangų, kelis sieksnius išbėgusi aukščiau už pačias aukščiausias medžių viršūnes, lyg miškas pirštu į dangų rodytų.

Eigulis žiūrėjo pakaitomis į eglę ir į šuns blauzdą. Paskum atsisuko į sūnus ir pasakė:

— Ji atsirado. Aš turiu eiti.

— Kas atsirado?

— Eglė. Argi nematot?

— Ji ir nebuvo dingusi.

— Nebuvo? Pats ant kelmo sėdėjau ir su ponu pypkę rūkiau. Kai eglė atsiras, pasižadėjau eiti pas jį. Sako, jo sodus reikės prižiūrėti. Sūnūs žvalgėsi į vienas kitą ir nieko negalėjo suprasti.

— Tau reikia eiti į lovą, — pasakė vyriausias. — Tu sergi. Klidėti pradėti!

— Aš? — jis papurtė galvą. — Kad tu savo amžiuje taip tesirgtum, kaip aš dabar sergu.

Ir patylėjęs pridėjo:

— Einu pažiūrėti, kam iš manęs pasijuokė? Jeigu tik akis apgavo, pypkę atimti ir iš seno žmogaus pasijuokti, aš dar pasikalbėsiu. Rasiu ką pasakyti, nors jis būtų ir už karalių didesnis. Nors kažinkas būtų!

— Bet kas atsitiko, tėve? — klausė sūnus.

Nė vienam nebuvo aišku, kas tėvui darosi. Bet tėvas irgi nieko neatsakė. Greitai sugrįžo į vidų, užsimetė šautuvą ir išėjo. Ties vartais vėl stabterėjo, pagalvojo, grįžtelėjo atgal, pasimojo vyriausiąjį sūnų.

— Gal tu ir teisybę sakei, — kalbėjo. — Galėjau savuosius ir per daug paminti. Tą ir ponas pasakė. Sako, neniekink savo. Neklausiau ir matai, į ką išmainiau savo pypkę ir kapšiuką. Iš savo ėmiau, svetimiems daviau, net vyrus iš moterų atėmiau. Jeigu aš išeičiau pas tą poną, teiskis, kiek galėdamas. Teiskis... Bet aš gal ir neišeisiu, nors ponas buvo teisingas. Teisingas, vaike...

Senukas pasisuko ir nuėjo.

Vaikai ir vaikaičiai stovėjo ir žiūrėjo, kaip jisėjo per laukus ir kaip įlindo į mišką. Visi juto, kad senajam pasidarė galvoj nebergerai.

— Protas tėvui į senatvę apsimiglojo, — pasakė vyriausias sūnus, ir visi grįžo į vidų.

Stalas dar tebebuvo apkrautas valgymais ir alus ąsotyje tebebuvo dar su puta, bet velykinis linksmumas jau buvo dingęs.

Kai eigulis nebesugrįžo nei vakare, nei naktį, išėjo jo ieškoti. Pirma ieškojo tik vaikai su vaikaičiais, o paskui ir visas kaimas, bet senio eigulio niekur nė žymės nebuvo likę.

Tada žmonės ėmė kalbėti, kad pats raguotasis jį pasiėmęs į savo pragariškus sodus su kūnu ir siela, bet kaip iš tikrųjų buvo, niekas nežinojo ir nebesužinos, nebent atsirastų toks, kuris iš ten sugrįžtų ir viską papasakotų...

MAŽASIS DIDVYRIS

JONAS KUZMICKIS

4 paveikslų vaidinimas vaikams

IV PAVEIKSLAS

Lietuvių stovyklos kiemas Vokietijoje. Krašte stovi iš plytų pastatyta krosnis su užkaistu puodu, šalia glėbukas šakų. Prie krosnies sėdi motina ir skuta bulves, šalia laksto vaikai — Kaziukas, Stasytė, Laimutė; Marytė su Vincuku mėtosi sviediniu.

1 vaizdas

STASYTĖ (*pagaudama sviedinį*). Girdėjai, Vincuk, rytoj žadėjo UNRRA saldumynų atvežti!

VINCUKAS. Lauk, lauk tų saldumynų. Žada, žada, veža, veža, o mes vistiek nieko negauname.

STASYTĖ. Bet stovyklos vadovas sakė, kad rytoj jau tikrai atveš!

VINCUKAS. Aš vistiek netikiu!

MARYTĖ. Geriau būtų, jei man žadėtą apsiaustuką atvežtų Artinasi žiema, o aš neturiu kuo apsirengti.

KAZIUKAS. O ar nieko negavai, kai prieš porą savaitių buvo drabužiai ir batai dalinami?

VINCUKAS. Vėl su tomis dalyhomis! Ir pats gerai žinai, kas mūsų stovyklai teko. Vos nepatrūkau atgal pilną vežimėlį senienų beveždamas.

STASYTĖ. Gavau ir aš batukus, bet kas iš jų — perdideli ir visai išklaipyti.

KAZIUKAS. Man rodos, negalime pykti. Kasgi mus naujais drabužiais rengs tremtyje?!

MARYTĖ. Niekas neprašo naujų. Bet suplyšusius negi nešiosi?

MOTINA. Vaikai, ar nenutilsite! Gana, jau gana su tom dalybom. Džiaukimės per karą gyvi išlikę. Juk ne nuogi esame. Dar ir pavalgę, ačiū Dievui! (*Į sceną atbėga Laimutė su laikraščiu rankoje*).

2 vaizdas

LAIMUTĖ. Vaikai, lietuviškas laikraštis išėjo! Spausdintomis raidėmis!

VAIKAI (*puola prie Laimutės*). Lietuviškas laikraštis! Parodyk, Laimute!

LAIMUTĖ. Palaukit, nelipkit ant kojų! Visi pamatysite!

MARYTĖ. Laimute, tegu Kaziukas laikraštį garsiai paskaito, o mes visi klausysimės!

VAIKAI. Kaziuk, tu paskaityk laikraštį!

LAIMUTĖ. Skaityk, tik, žinoma, nesuplėšyk!

KAZIUKAS. Negi aš toks peckelis būčiau!

STASYTĖ. Peckelis ne peckelis, bet jau būk atsargus!

VINCUKAS. Juk žinai, kad jokių lietuviškų knygų neturime!

KAZIUKAS. Na, tai sėskite aplinkui ir klausykite!

MOTINA. Tik garsiai skaityk, vaikel, kad ir aš girdėčiau!

KAZIUKAS (*varto laikraštį*). Pirmame puslapyje parašyta: "Baltijos valstybės laikomos suvereninėmis valstybėmis".

LAIMUTĖ. O ką tai reiškia žodis — suvereninėmis?

VINCUKAS. Argi nežinai? Tai reiškia, kad Lietuva, Latvija ir Estija laikomos sovietinėmis respublikomis!

VAIKAI (*nusigandę*). Negali būti!

KAZIUKAS. Man rodos, kad tai reiškia, jog Baltijos valstybės laikomos pavergtomis.

VAIKAI. Kažin?

MOTINA. Kad nesuprantate, tai nespėliokite, o paklausykite, kaip aš jums paaiškinsiu.

VAIKAI. Gerai, gerai, mamyte, paaiškinkite!

MOTINA. Matote, vaikai: kai kuri valstybė turi valdžią, kuri tvarko savo žmonių reikalus, nesikišant svetimiems kraštams, tokia valstybė vadinama suvereninė. Laikraštyje, matyt, rašoma, jog Lietuva yra pripažįstama tokia valstybe, kuri gali pati tvarkytis, nesikišant kitiems.

VINCUKAS. O taip, tai kas kita!

MARYTĖ. Tai Lietuva dar nežuvus!

VAIKAI. Dar nežuvusi mūsų tėvynė!

MOTINA. Na, tai skaityk, sūneli, ką tame laikraštyje rašo!

KAZIUKAS. Gerai, skaitau! "Lenkų pilietybė nustatoma, atsižvelgiant prieškarinių Lenkijos sienų, o Pabaltijo valstybės yra laikomos suvereninėmis valstybėmis. Taip pat pareiškama, kad visi svetimšaliai, esą sąjungininkų zonoje, prievarta nebus grąžinami rusams, nors jų namai ir būtų Rusijoje, nebent jie patys grįžti pageidautų. Šitai liečia visus svetimšalius, išskyrus rusus..."

MOTINA (*sudėjusi rankas*). Ačiū Dievui, mūsų neves prievarta į namus!...

VINCUKAS. Neves, sakote?

MOTINA. Neves, vaikai!

VAIKAI (*iš džiaugsmo šokinėja*). Neves mūsų prievarta į namus! Neves! Neves!

MARYTĖ (*paėmusi laikraštį*). Palaukit, vaikai, aš jums eilėraščių paskaitysiu!

VAIKAI. Gerai, Maryte, paskaityk!

MARYTĖ. NEUŽMIRŠK

Lietuvi, nuklydęs į tolimą šalį,
neužmiršk atsigrižt atgalios,
kur paliko laukai rugių varpoms nubalę,
neužmiršk koplytėlęj Madonos tylios.

Neužmirški prie kryžkelės mėlyno kryžiaus,
pakely ramunėlės baltos
ir takelio, kuriuo tavo laimė tiek kartų sugrižc,
neužmirški saulėlydžių aukso maldos!

Kaip į Baltiją saulei įbridus,
miršta dienos pūkiniuos gaisuos,
ąžuolynai sapnuoja išdidūs
ir girdėti skudučiai visuose kraštuos.

Tuo į iškils pirmos kibirkštys laužo,
siluetai didvyrių išplauks miglose...
Jų kapai dar šilti neataušo,
amžina kaip šventoji ugnis jų dvasia.

Ir prabils jie galingu Perkūnu,
ką veiki svetimoje šaly?...
Ar pažintų tėvynė savo dukterį, sūnų?
Ar įteikti jai perlų vaniką gali?

Ar ant Vesperio, Elbės ir Reino
skamba Nemuno seno daina?
Ar regi, kokiais skardžiais tėvynė pareina?
Kokio skausmo giesmė jos pilna?

VAIKAI (*ploja*).

LAIMUTĖ. Maryte, pažiūrėk, gal tame laikraštyje yra ir vaikų KAMPELIS?

VINCUKAS. Gal kokių žaidimų ar pramogėlių rasi?

KAZIUKAS. Gal pasakų?

MARYTĖ (*pavarčiusi*). Ne, vaikai: nei vaikų kampelio, nei žaidimų, nei pasakų nėra...

VINCUKAS. Tai... tai koks čia man laikraštis...

MOTINA. Vaikai, nenorėkite, kad iš karto visko būtų. Yra, matyt, svarbesnių dalykų, apie kuriuos reikia rašyti. Dabar turite kiekvieną lietuvišką raidę branginti.

LAIMUTĖ. Tai užteks su tuo laikraščiu! Geriau pažaiskime!

KAZIUKAS. Arba padainuokime!

MARYTĖ. Pirmiau pažaiskime, paskui padainuosime!

VAIKAI. Gerai, pažaiskime! Pučia vėjas! (*Žaisdami dainuoja*):

Pučia vėjas, neša laivą,

nuneš mane į tėvynę!

Tai bus linksma, tai bus linksma,

tai bus linksma Lietuvoj!

LAIMUTĖ. O dabar pažaiskime UODĄ!

VAIKAI. Uodą, uodą! (*Žaidžia*).

Skrido uodas į mišką (*2 kartus*)

Dra - dra, dra - ta - ta,

skrido uodas į mišką!

Nusilaužė sau sparną...

(*I sceną, vaikų nepastebėti, ateina mokytojas su Jonuku*)

3 v a i z d a s

JONUKAS (*nudžiugęs*). Kaziuk, Sigitai! Vaikai! Pagaliau susiradome jus!

VAIKAI (*nustebę*). Jonukas!... Ponas mokytojas!... (*Šoka sveikinti*).

MOKYTOJAS. Sveiki gyvi, vaikučiai! Ačiū Dievui, pagaliau susiradome jūsų stovyklą!

JONUKAS. O mano tėveliai yra su jumis?

KAZIUKAS. O kaip tu manei?

MARYTĖ. Yra, yra, Jonuk!

VINCUKAS. Juodu išėjo į mišką malkų parsinešti.

LAIMUTĖ. Tai džiaugsis, sužinoję, kad tu atsiradai. Aš bėgu jiems pasakyti! (*Išbėga*).

MOTINA. Ačiū Dievui, ačiū Dievui! Tai sakykit, ar labai pavargot?

MOKYTOJAS. Pavargt, tai pavargom. Bet jau mano širdžiai bus ramiau. Juk per mane visa tai įvyko. Na, bet jūs, vaikai, tikri didvyriai! Jei ne jūs, šiandien aš šaltam kape gulėčiau...

MARYTĖ. Sakyk, Jonuk, kaip su tavim buvo? Kur taip ilgai buvai?

VAIKAI. Papasakok, Jonuk!

MOTINA. Palaukit, vaikai! Dar suspės papasakoti. Pirmą duokit jam vandens apsiprausti. Juk jis vargšelis ir išalko bekeliaudamas.

JONUKAS. Visa tai niekis, — svarbiausia, kad jus suradau.

MOKYTOJAS. Suradom jus, o dabar jieškosime tėvynės.

KAZIUKAS. O gal žinote ką apie ją?

VAIKAI. Gal žinote?

MOKYTOJAS. Žinau tiek, kiek ir jūs: ji pavergta, nukankinta. Tačiau jau yra pragiedrulių. Tikėkime: netrukus visi kartu grįšime namo ir Lietuvos himną trauksime! Ar dar nepamiršote savo Tautos Himno, vaikai?

VAIKAI. Nepamiršome, nepamiršome!

MOKYTOJAS. Tai skriskime mintimis į išsiilgtą tėvynę Lietuvą ir, Dievui dėkodami už pagalbą mums, sugiedokime himną.

VAIKAI. Gerai, sugiedokime Himną!

(Visi gieda himną. Už jų pasirodo Lietuvos Dvasia ir laimina visus).

U Ž D A N G A

Mažiausia Amerikos Jungtinių Valstybių valstija yra Rhode Island. Jos plotas tik 1.058 kvadratinės mylios. Gyventojų skaičius siekia 714,000 asmenų. Rhode Island sostinė yra Providence miestas.

* * *

Vienas Queen Village, N. Y., gyventojas savo namuose turįs beždžionę, kuri šeiminkams pavalgįs sumazgojanti ir sušluostanti indus.

* * *

Stikliniai langai namuose buvo pradėti naudoti tik 694 metais.

* * *

STELMUŽĖS AŽUOLAS

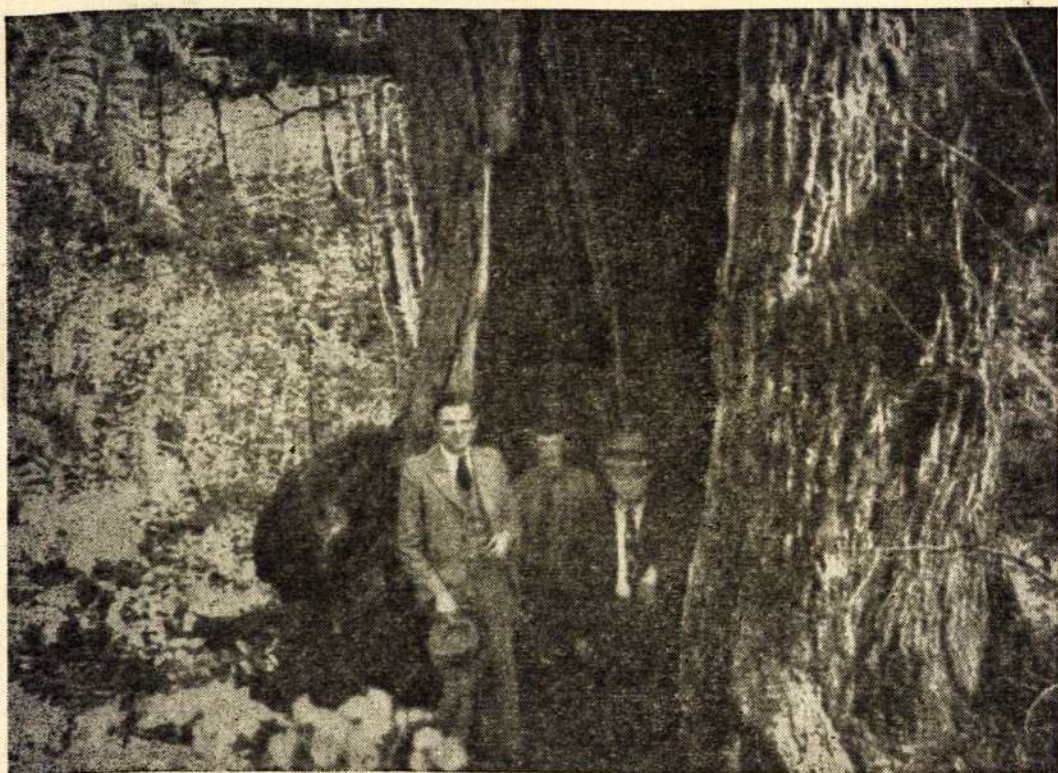
A. BENDORIUS

Šį kartą noriu papasakoti apie didžiausią Lietuvos ąžuolą — milžiną, kuriam lygaus nėra visoje Europoje. Tai tikras mūsų šalies augalų karalius. Jį galima vadinti ir Lietuvos medžių seneliu. Kiek tikrai jam amžiaus, šiandien tikrai niekas negali pasakyti. Spėjama jį esant 1000 metų senumo. Tik medį nukirtus, iš medienos sluogsnių galima tikrai pasakyti medžio amžių. Bet galima tikrai tvirtinti, kad jis ir savo amžiumi, ir savo storumu tikrai laimėtų varžybas su kitais Lietuvos augalais.

Tai Stelmužės ąžuolas. Pati Stelmužė yra seno dvaro vieta šiaurės rytų Lietuvos kamputyje, prie pat Latvijos sienos, 12 kilometrų į šiaurę nuo Zarasų. Seniau čia būta didelio dvaro, kuris priklausė kitataučiams. Jų palaikai dar ir dabar tebeguli dvaro kapuose, tam tikslui išmūrytuose kapų rūsiuose. Lietuvos Nepriklausomybės pirmaisiais metais dvaras buvo išdalintas, ir toje vietoje teliko gerokai apleista dvarvietė.

Iš vakarų pusės vietovę supa nedidelis ežeras, o ant kalnelio tarp medžių auga ir tas garsusis ąžuolas. Aplink jį palaidota ke-liolika Pirmojo pasaulinio karo (1914 - 18) m. vokiečių karių ir įrengti kuklūs kapai. Jei ne šis milžinas ąžuolas, vietovė būtų buvusi visai užmiršta ir niekeno nelankoma. Bet ąžuolas tą vietą išgarsino. Vasaros metu čia lankydavosi nemaža Lietuvos jaunimo ekskursijų. Sulipę ant storų ir prie pat žemės nusileidusių ąžuolo šakų, žmonės fotografuodavosi, matuodavo savo glėbiais medžio storumą. Kai kas ir į pačią viršūnę įsikraustydavo.

Stelmužės ąžuolas nėra labai aukštas. Visas jo grožis ir didingumas yra jo storyje ir išsikerojusiose didelėse šakose. Penki dideli vyrai sunkiai gali savo glėbiais apkabinti ąžuolo liemenį. Senos išsikerojusios šakos taip pat yra storos, lyg dideli medžiai, o ant kai kurių, įsikibę į seną ąžuolo žievę, auga net jauni medeliai. Jeigu to medžio vidurį iškapotume, tai pasidarytų erdvus kambarėlis.

Lankaičių kaimo laukų ąžuolas.

Senesniais laikais panašaus storumo ąžuolų Lietuvoje buvo nemaža. Tur būt, ne vienas esame skaitę, kad mūsų senasis rašytojas Dijonizas Poška iš vieno panašaus ąžuolo stuobrio buvo pasidaręs namelį, kuriame rašydavo savo raštus ir buvo įsirengęs nedidelį muziejėlį. Mūsų tėvynė nebe reikalo laikoma puikių ąžuolų šalimi. Mūsų senoliai mėgo ir gerbė ąžuolus. Be reikalo jų nenaikino. Juos dainose apdainavo. O gilioje senovėje net šventais medžiais laikė.

Ir nenuostabu, kad taip gerbė lietuviai ąžuolus. ąžuolas iš tikro yra toks medis, su kuriuo nė vienas kitas Lietuvos medžių negalėtų lygintis. Patys medžiai užaugdavo dideli ir tvirti, o jų mediena yra kieta, vandenyje nepūva, spalvinga ir dailiai raštuota, skaniai kvepia. Iš jos galima padaryti pačių gražiausių medžio drožinių.

Panašus į Stelmužės ąžuolą savo storumu dar yra vienas ąžuolas Žemaičiuose, Medininkų apylinkės Lankaičių kaimuose. Bet šis Stelmužės draugas jau merdi. Jo amžių gerokai sutrumpino piemenėliai, kurie šalto rudens metu beganydami gyvulius, susikūrė prie jo ugnį ir uždegė jau nuo seno esantį sausą vieną ąžuolo šoną ir jo vidų. Tokį sužalotą ąžuolą matome čia pat paveikslėlyje.

ŠEIMA

GRAŽINA TULAUSKAITĖ-BABRAUSKIENĖ

Gatvėj sninga, vėjas pučia,
Žaidžia kambary vaikučiai.

Vytenytis arklių kinko,
Lilė griežia katarinka.

Algis suka malūnėlį,
O Danutė migdo lėlę.

Tėtė laikraštį sau skaito,
Mama mezga kojinaitę.

MISLĖS

1. Be rankų, be kojų — į dangų eina.
2. Ant geltono vandens baltos gulbės plaukia.
3. Už mūsų trobelės kabo duonos kąsnelis; šunes loja, pasiekti negali.
4. Aukso lenta praskilo, visi žmonės sukilo.
5. Aukso paklodė visus žmones apgobia.
6. Toli žirgas žvengia, arti kamanos skamba.
7. Aukso mesta, sidabru atausta, deimanto peiliu rėžta.
8. Medžio šaknys aukštai auga.
9. Vaikščiojo mergelė po pievelę ir išbarstė aukso perlus; mėnuo matė — nepasakė; saulė kėlės ir surinko.
10. Atlėkė paukštis be sparnų, tūpė į medį be šakų; atėjo senė be dantų, suėdė paukštį be sparnų.
11. Septynios mylios geležinio tilto, už to tilto lelija; kai lelija pražydės, visas pasaulis užgiedos.

Kiekviena mįslė vertinama 2 taškais.

Tokia buvo LIETUVA

VACLOVAS ČIŽIČNAS

5. KUNIGAİKŠČIO PILYJE

Tęsinys iš nr. 1

— Kokia gi? Sakyk, Mantrimai, ko gi čia trūksta? — pasipylė klausimai.

— Galiu sakyti, kunigaikšti? — paklausė Mantrimas.

— Sakyk, bičiuli, nes ir man pačiam smalsu darosi, — pritarė kunigaikštis.

— Moters šiems namams ir visai piliai reikia! — atsakė Mantrimas. — Gyveni, kunigaikšti, vienas, be šeimos. Tavo namų gabijos nebekūrena nuometuotoji baltagalvė, tu pats blaškaisi neramus tai medžioklėse, tai smulkiuose karo žygiuose. Kokios nelaimės atveju Nalšėnų pilis gali palikti be šeimininko ir be įpėdinio. Nesupyk, kunigaikšti, kad taip tiesiai ir aiškiai sakau, ką manau.

Visi nutilo ir sužiūro į kunigaikštį.

— Tavo galva seniai jau žila, Mantrimai, ir tavo išmintis ne nuo šiandien žinoma, — tyliai prabilo kunigaikštis. — Žinau, kad nėra palaimos namams, kur gabijos neprižiūri moteris — namų šeimininkė. Bet aš negaliu dar vesti.

— Kodėl, kunigaikšti?! Ar nėra apylinkėje skaisčiųjų bajoraičių? Ar, pagaliau, gretimų valdovų slenksčiai tau būtų per aukšti? — paklausė Mantrimas.

— Tikrai, kunigaikšti, kodėl? — pasigirdo klausimai aplink stalą.

— Dar neatkeršyta Polocko gudams už jų žygį į Nalšėnų kraštą ir už mano tėvo mirtį, — atsakė kunigaikštis. — Aš buvau davęs žodį mirštančiam tėvui, kad neieškosiu sau pačiam laimės, kol nebus įvykdytas kerštas.

— Tad ko gi lauki, kunigaikšti? Ko delsi? — pasipylė jaunesniųjų svečių balsai.

— Jokim į Gudus! Šalin Polockas! — garsiau už visus sušuko karštagalvis Šviedrys.

— Ne, mano bičiuliai, — atsakė kunigaikštis, — mūsų vienų jėgos dar per silpnos, kad atsisipirtumėm visiems gudams ir suvaldytume Polocką. Aš esu tik Nalšėnų kunigaikštis, nedidelės apygardos valdovas. Kol visa Lietuva susikaldžiusi, kol jos vadai, kunigaikščiai riejasi ir pešasi savitarpyje, tol mes būsime silpni. O metas jau burtis visiems Lietuvos vadams po viena vėliava!..

— Kas gi ją suburs? Kas drįs ir pajėgs kitus suvaldyti? — prabilo kažkas kitame stalo gale.

— Kai vienybės reikalas bus visiems aiškus, atsiras ir Lietuvos vienytojas, — atsakė senis Mantrimas.

Kunigaikštis, kiek patylėjęs, vėl prabilo:

— Atsiminkime, kad ir vakarų šalyje neramu. Dauguvos žiotyse jau seniai įsikūrė atėjūnai iš vakarų. Ko jie nori, dar ne visiems aišku, bet mūsų kaimynams žiemgaliams ir lybiams, tur būt, jau gerai paaiškėjo. — Na, bet ko gi mes čia taip nutilome? Piliakitės midaus į ragus! Už mūsų visų vienybę!

Visi sujudo, kunigaikščio paraginti, ir griebėsi už midaus ąsočių ir tauro ragų. Iš kiemo girdėjosi sutartinė vyrų ir moterų balsų daina.

6. KRYŽIUOČIAI.

Dauguvos žiotyse. Labai gilioje senovėje, prieš tūkstantį su viršum metų, tolimų užjūrio šalių pirkliai ir kariai įprato lankyti ramųjį Dauguvos žiočių kraštą, kur iš seno gyveno tik vieni lybių žvejai ir medžiotojai. Pirkliai čia savo prekes — geležinius įrankius bei ginklus, audeklus ir įvairius papuošalus — mainė į lybių bei jų kaimynų latvių gaminius: žvėrių kailius, medų, vašką ir kitas šio krašto gėrybes. Išsimainę savo prekes, pirkliai vėl grįždavo savo laivais atgal, iš kur buvo atvykę.

Kitaip elgdavosi neramūs ir karingi vakarinių Baltijos jūros pakrančių gyventojai, dabartinių švedų ir norvegų protėviai. Daugumas jų buvo kariai, pamėgę karo žygius, kaip kokį savo nuolatinį verslą. Susibūrę po 30-40 vyrų į nedidelį būrinį laivą, jie keliais ar keliolika laivų leisdavosi į rytus arba pietus. Perplaukę jūrą, jie išsikeldavo kartais prūsų, kartais žemaičių, kuršių ar lybių gyvenamose pakrantėse, kartais įsukdavo upėmis tolyn prieš vandenį. Išlipę kur tinkami, jie staiga puldavo ir apiplėšdavo gyventojus. Tokį plėšimo žygį atlikę, puolikai dažniausiai grįždavo atgal į tėvynę. Tačiau retkarčiais tie patys nekviestieji užjūrio svečiai statydavosi nukariautoje apylinkėje pilį ir iš jos valdydavo nukariautuosius.

Kartā ī Dauguvos žiotis pataikē įsukti vienas vokiečių pirklių laivas. Nuleidę būres ir prisiyrę prie upės kranto, pirkliai išlipo iš laivo ir išdēstē atsivežtasias prekes. Iš visų artimesnių apylinkių ēmē rinktis gyventojai ir žiūrinēti tas prekes. Susiderējē su pirkliais, jie grīžo atgal ī savo sodybas ir iš ten nešē atvykusiems pirkliams už jų atvežtasias gērybes savo gaminių. Prasidējo trukšminga, bet draugiška mainų prekyba.

Tačiau tarp atvykusių vokiečių pirklių sukinėjosi keletas vyrų, kuriems prekyba, matyti, visai nerūpējo. Tokius vyrus Padauguvio gyventojai matē pirmą kartą savo gyvenime ir gerokai jais stebėjosi: ilgais iki pat kulnų drabužiais apsirengę, mazguotomis juostomis per liemenį susijuosę, ant krūtinių kryželį prisikabinę, šie žmonės labai skyrēsi iš visos minios. Šitokie dar nematyti atvykēliai, atrodē, ir patys labai domėjosi vietos gyventojais: visą laiką sekē juos, klausēsi jų kalbos ir patys savitarpyje pašnibždomis tarēsi.

Kai pirkliai, išpardavinējē savo prekes, jau rengēsi plaukti atgal ī savo tėvynę, šie ilgais drabužiais vilkį vyrai nē nemanē grīžti kartu su jais. Palydējē savuosius tautiečius iki laivo, jie suklaupę pasimeldē kartu su jais, vėliau, jau sulipus aniems ī laivą, palaimino išvykstančius, darydami platų kryžiaus ženklą ore. Ilgai stovėjo upės krante pasilikę vyrai, akimis lydēdami tolstantį, vėjo ištemptomis baltomis būrėmis šviečiantį, laivą. Kiek tolēliau stovėjo ir vietinių gyventojų minia, su dėmesiu sekdamą tiek nuplaukiantį laivą, tiek ir pasilikusius upės pakrantėje svečius.

Krikščionybės skelbėjai Padauguvyje. Tie Dauguvos upės pakrantėje pasilikę vyrai buvo katalikų vienuoliai — *misijonieriai*. Jie čia atvyko, norėdami skelbti Kristaus tikėjimą vietos gyventojų tarpe. Mat, tie Padauguvio gyventojai — lybiai ir latviai — kaip ir lietuviai. nepažinojo vieno Dievo nei Jėzaus Kristaus ir jo mokslo. Jie buvo gamtos garbintojai ir tikėjo daugybę dievų pačioje gamtoje.

Sunkus buvo tų misijonierių darbas. Vietos žmonių kalbos gerai nemokėdami, jie mėgino aiškinti jiems jų tikėjimo klaidingumą, vieno Dievo buvimą ir Kristaus tikėjimo tiesas. Įtikėjusių misijonierių žodžiams buvo labai maža. Didelė dauguma kitų vietinių žmonių pyko ant misijonierių ir laikė juos savo priešais.

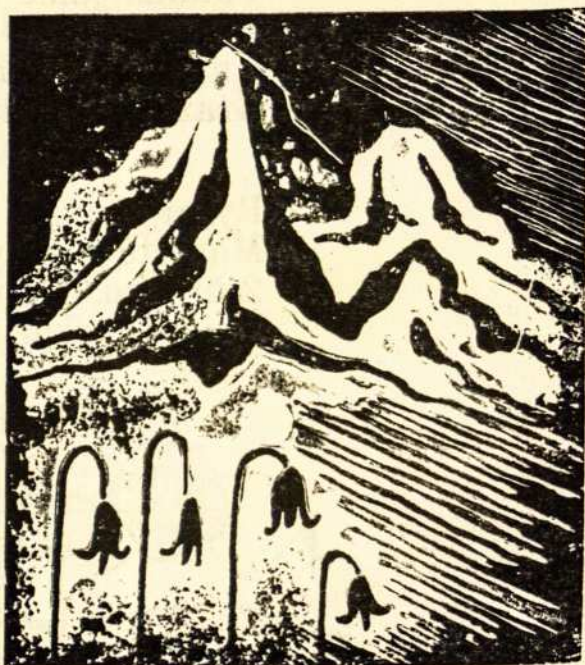
Kiek geriau ēmē sektis misijonieriams, kai jie susilaukē savo tautiečių — vokiečių, atplaukusių jau keliais laivais ir apsigyvenusių Dauguvos pakrantėse, netoli upės žiočių. Čia tie vokiečiai pirkliai įsikūrē savo sodybas, įtvirtino jas, norėdami apsisaugoti nuo vietinių žmonių užpuolimo. Ir tie patys misijonieriai apsigyveno savųjų tarpe arba visai arti jų. Apkrikštyti lybiai ar latviai jau nebebijojo savo tautiečių grasinimų ir drąsiau lankēsi naujojo tikėjimo pamaldose.

Kai tokių krikščionimis tapusių vietos gyventojų atsirado ir tolimesnėse nuo Dauguvos upės apylinkėse, ten kėlėsi gyventi ir misijonieriai. Jie norėjo dar plačiau skelbti Kristaus tikėjimą. Tik jų darbas buvo labai pavojingas. Mat, daugelis lybių ir latvių matė, kaip kartu su misijonieriais, vienuoliais ir kunigais, kėlėsi čia gyventi vokiečiai pirkliai ir tvirtinosi kas kartą plačiau Padauguvyje. Lybiai ir latviai nenorėjo, kad jų žemėje imtų šeimininkauti svetimieji atvykėliai. Atsitikdavo, kad vietiniai Padauguvio gyventojai užpuлдavo misijonierius ir pakrikštytus savuosius tautiečius ir žudydavo juos.

Popiežius, Katalikų Bažnyčios galva, gavęs žinių apie misijonierių darbus tolimame nuo Romos Baltijos rytų pajūryje, paskyrė šiam kraštui vyskupą. Beveik porą dešimčių metų praėjo, kol krikščionybė Padauguvyje kiek praplito ir įsitvirtino. Mat, tais senais laikais buvo manoma, kad Kristaus tikėjimas gali būti platinamas ir varu, t. y. prievarta, jei kuriame krašte žmonės, nepažįstą vieno Dievo ir Kristaus mokslo, geruoju nesutinka priimti jį ir krikštytis.. Vokiečiai, ieškodami sau naujų žemių ir naudos, buvo ypač uolūs šio tokio krikščionybės platinimo mėgėjai. Vokiečių pirkliai, įsitvirtinę Lietuvos pašonėje, Padauguvyje, nė nemanė iš čia trauktis tėvynėn. Tarp jų ir vietinių gyventojų toli gražu ne visada vyko rami prekyba ir taikus sugyvenimas. Dėl tos priežasties ir vyskupo bei misijonierių darbas Kristaus tikėjimą platinant buvo lėtas ir gana pavojingas.

(Bus daugiau)

Pro žalią lukštą pumpuro,
Saulutės spinduliuos,
Balta gėlytė galvą kelia:
Vėjelis ją linguos...

VYTUKAS KINE

ALOYZAS BARONAS

Mamytė ar tėvelis
Rytoj nuves į kiną.
Žiūrėsime, kaip pelės
Gyvena ir vaidina.

Kaip vilkas laka piena,
Kaip žvirbliai muša uoda,
Kaip kiškis kramto šieną
Ir puodas veja puodą.

Kaip katinas vis miauksi,
Ar sėdi jis ar guli...
O kiną, kai užaugsiu,
Pirksiu ir aš didžiulį.

Vaidins jame Dalytė,
Birutė ir Algiukas,
Vaidins jame pelytė,
Ir molio katiniukas.

Vaidins jame ir lėlės,
Kurias tėvelis pirko,
Kurias su drabuželiais
Gražiai teta apvilko.

Rytoj nuves į kiną
Mamytė ar tėvelis,
Žiūrėsim, kaip vaidina
Vaikai, vilkai ir pelės.

KASTYTIS MĖGSTA MĄSTYTI

V. JONIKAS

Nebenoriu šiandien kino —
Baisiai nusibodo:
Vis tą patį šunį, katę
Pešantis terodo.

Maloniausia pas tėvelį
Draugėje pabūti,
Su sesyte paskaityti
Margąją "Eglutę".

Protingiausia sužinoti,
Vilnius kaip atrodo,
Prisiminti, atgaivinti
Kunigaikščio žodį.

Idomiausia, kaip mažieji
Lietuvoj gyvena;
Ką dūmoja svetumoje,
Šiapus okeano.

Jei visi geri vaikučiai
Taip rimtai nutartų,
Į tėvynę geležiniai
Vartai atsivertų.

MŪSŲ AUTORIAI

Jaunieji skaitytojai kiekviename "Eglutės" numeryje randa po vieną ar daugiau Gražinos Tulauskaitės eilėraščių, labai artimų savo širdžiai ir prieinamų savo formos lengvumu.

Gražina Tulauskaitė-Babrauskienė

O ar daug žinote apie šią autorę, kuri tokiu lengvumu ir su tokia meile rašo apie jūsų pasaulį? Tur būt, nedaug težinote! O gal atsisiras ir tokių skaitytojų, kurie nieko apie ją nežino.

Dėl to pamėginsime truputį papasakoti.

Gražina Tulauskaitė - Babrauskienė yra gimusi Lietuvoje, Šakių apskrityje — Lekėčiuose. Tarp didelių Suvalkijos miškų. Baigė Kauno "Aušros" gimnaziją (1926 m.) ir Vyt. D. Universitetą (1930 m.). Trylika metų ji buvo gimnazijos mokytoja Lietuvoje. Dabar gyvena Amerikoje — Ciceroje (prie Čikagos) ir yra šv. Antano parapijos bibliotekos vedėja.

Gražina Tulauskaitė - Babrauskienė rašo daugiausia eilėraščius. Juos pradėjo spausdinti jau 1924 metais Kaune "Lietuvos" dienraštyje, vėliau spausdino "Iliustruotoje Lietuvoje", "Naujojoje Vaidilutėje", "Židinyje", "Naujojoje Romuvoje", "Pradalgėse", "Granite", "Antruosiuose Vainikuose", "Tremties Metuose" ir kitur.

Jos poezija yra išleista ir atskirais poezijos rinkiniais. Pirmąjį rinkinį "Paklydę žodžiai" 1934 m. išleido "Sakalo" bendrovė. Antrasis rinkinys "Vėjo smuikas" pasirodė knygų rinkoje 1944 m. Kaune. Trečiasis rinkinys "Po svetimu dangum" buvo paruoštas tremtyje 1946 metais ir dar tebelaukia leidėjo.

Eilėraščiai mažiesiems taip pat jau sudarytų nemažą poezijos rinkinį.

Gr. Tulauskaitės poezija pasižymi jausmų švelnumu ir formos lengvumu, muzikalumu, posmų taisyklingumu.

Būtų tikrai įdomu, kad jūs peržiūrėtumėt visus "Eglutės" numerius ir praneštumėt redaktoriui trumpu laiškučiu, kurie Gr. Tulauskaitės eilėraščiai jums labiausiai patiko ir kiek jų yra "Eglutėje" išspausdinta.

* * *

— Ko ten ieškai, Vytuk, — klausia mamytė vaiką.

— Pamečiau plunksną, mamytė.

— Kur pametei?

— Pastalėje.

— Tai kodėl ne pastalėje ieškai?

— Kad ten tamsu, mamytė.

KNYGU LENTYNA

Knygos vaikams tremtyje

Mus išblaškytus po svetimus kraštus labiausiai suriša su mylima tėvyne lietuviška knyga. Knygos papasakoja tokių dalykų, kokių ir geriausias pasakotojas savo atmintyje negalėtų sutalpinti. Ir mažieji skaitytojai lietuviškos knygos nėra užmiršti. Vokietijoje keletą metų gražiai veikusi, o dabar persikėlusį į Ameriką Lietuvių Bibliografinę Tarnybą (tai tokia įstaiga, kuri trumpai aprašo ir užregistruoja kiekvieną naują lietuvišką knygą) neseniai yra išleidusi atskirą leidinėlį apie vaikų knygas. Iš to leidinėlio sužinome, kad tarp 1945 - 1949 metų tremtyje yra išleista viso 41 knyga vaikams. Daugumas tų knygų parašytos žymiųjų mūsų rašytojų ir papuoštos gražiais mūsų dailininkų piešiniais. Daugiausia tų knygų išspausdinta Vokietijoje — spaustuvėse. Tik nedidelė dalis spausta rotatoriumi.

Bibliografinė Lietuvių Tarnyba vadovauja prityręs knygų tvarkytojas Aleksandras Ružancovas, kuris tą garbingą darbą atlieka grįžęs iš darbo krautuvėje, kur pelnosi sau pragyvenimą. Tik 1950 m. jis negalėjo pasidžiaugti nė viena vaikams išleista knygele. Vienintelė „Eglutė“ tedžiugino vaikučių širdis. Tačiau šie metai jau žada būti geresni.

„Gabija“ leidžia knygas

Štai Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje „Gabija“, turinti savo lietuvišką knygyną Brooklyne, netrukus žada išleisti visą eilę knygų jauniems skaitytojams. Pirmai-

siais leidiniais bus: Vinco Pietario „Lapės pasaka“, Lazdynų Pelėdos „Motulė paviliojo“, Motiejaus Valančiaus „Vaikų knygelė“, Vinco Krėvės „Milžinkapis“. Toliau bus leidžiama Žemaitės, Šatrijos Raganos, Vaižganto ir kitų rašytojų raštai jaunimui. Visos leidžiamos knygos bus iliustruotos dailininkų piešiniais.

Norėdama aprūpinti jaunuosius skaitytojus knygomis, „Gabija“ prašo pagalbos knygas iš anksto prenumeruojant. Numatyta, kad šiais metais visos išleidžiamos vaikams knygos, atskirai jas perkant, kainuos 3 dolerius, o prenumeruojant padaroma didelė nuolaida — tas pačias knygas gaunama tik už 2 dolerius.

Prenumeratą siųsti šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

* * *

Pietų Vėjelis

Ilgai laukta Vytės Nemunėlio poezijos knyga jauniems — „Pietų vėjelis“ jau baigiama spausdinti. Iliustruota dail. P. Osmolskio piešiniais.

* * *

Medžiotojas sutikęs piemenį klausia:

— Ar nematei čia, vaike, laukinių ančių?

Piemuo sako: — Mačiau, pone. Mačiau dvyliką.

— Ar seniai matei? — sako medžiotojas.

— Pernai penkias, užpernai septynias.

MOKYKLOS IR Mes

Toronto, Kanada

Kaip šioje lietuvių kolonijos mokykloje buvo paminėta Vasario Šešioliktoji, gražiai aprašė Julius Treigys, 8 metų berniukas. Jo rašinėlį čia spausdiname ištisai.

Ir vaikai minėjo Vasario Šešioliktą dieną.

Toronto lietuvių mokykla minėjo šitą šventę vasario 10 dieną. Iš ryto buvo pamaldos lietuvių bažnyčioje. Per mišias vaikai giedojo.

Po to nuėjom į parapijos salę. Programą vedė Algis Augustinavičius, IV - to skyriaus lietuvių mokyklos mokinys. Buvo įnešta vėliava, sugiedotas tautos himnas. Tėvų Komiteto pirmininkas pakalbėjo apie šią šventę.

Išnešus vėliavą, prasidėjo meninė dalis. A. Augustinavičius padeklamavo "Kur bėga Šešupė?", o D. Daugvainytė padeklamavo "Lietuvai tėvynei". Paskui Niauronytė paskaitė savo rašinėlį "Kaip aš praleidžiu sekmadienį", o J. Treigys skaitė savo rašinėlį "Kodėl aš lankau lietuvišką mokyklą".

Mokyklos vaikų choras, vedamas mokytojo Mackevičiaus, padainavo tris lietuviškas dainas, o mergaičių sekstetas — vieną dainą. Dar buvo montažas, melodeklamacija ir padėka visiems, kurie tą šventę ruošė ir joje dalyvavo.

Paskui klebonas rodė filmo ištrauką apie Vilių Telį. Visa šventė mums labai patiko.

J. Treigys.

Rochester, N. Y.

Rochesterio parapijinėje mokykloje yra prisiglaudusi ir lituanistikos mokykla. Jos mokiniai suskirstyti į tris klases. Kiekvienai klasei per savaitę tenka apie 90 minučių lituanistiniams dalykams.

Vasario 3 dieną šioje mokykloje buvo tikrai graži vaikų šventė. Suvaidinta J. Kuzmickio "Leiskit į tėvynę". Vaidino: J. Poškutė, P. Zalubas, V. Lelevičius, A. Cieminis, J. Vosylis, K. Stankaitytė, V. Mackevičiūtė, A. Balčiūnaitė, K. Mačiulis, R. Vaičiūtė, R. Sedlickas, A. Mackevičius, Sedlickaitė ir kiti vaikai.

Paskui sekė tautiniai šokiai, deklamacijos, muzikos dalykėliai, vaišės ir malonus pasilinksminimas. Gražiai pasirodė ir patys mažiausieji, centre, žinoma, buvo vyresnieji mokiniai. Ypač gražūs buvo tautiniai šokiai. Programą paruošė mokytojai, o vaišės ir kitus dalykus — tėvai. Tikrai nuoširdžios paramos sulaukta iš seniau čia gyvenančių lietuvių.

Parapijinės Šv. Jurgio mokyklos mokiniai, vadovaujami seselių pranciškiečių, labai gražiai paminėjo Vasario 16 dieną. Buvo patriotiškas vaizdelis "Lietuva po kryžiumi". Visi mokiniai dainavo lietuviškas dainas. Sukalbėta malda už tėvynę į Aušros Vartų Mariją ir kt.

LAIŠKAI Redakcijai

Vasario šešiolikta.

Algimantas Gustaitis iš So. Bostono redaktoriui atsiuntė rašinėlį apie Vasario Šešioliktą ir prašo jį išspausdinti. Jis rašo: "Aš būsiu jums... labai dėkingas už tat. Ir jeigu rasite kokių klaidų ar neskambės sakiny s gražiai, prašau pataisyti. Ačiū"

Čia ir įvykdome tą jauno autoriaus norą:

Vasario šešiolikta yra visai Lietuvai labai didelė šventė, nepriklausomybės šventė.

Po visokių vargų ir kitokių nelaimių, kurių Lietuva daug turėjo, pasirodė laisvės žiburys, kuris atnešė didžiulį džiaugsmą visai Lietuvai.

Tai buvo 1918 metais vasario 16 dieną. Tada Lietuvos Taryba, kuri susidarė iš dvidešimt asmenų, paskelbė visam pasauliui lietuvių tautos vardu, kad Lietuva yra nepriklausoma.

Dabar vėl mes savo nepriklausomybės neturime. Bolševikai vėl ją mums atėmė, norėdami mūsų žemės ir liedami mūsų brolių kraują.

Bet mes tikime ir laukiame, kad tas laisvės žiburys vėl patekės mūsų Tėvynei.

Algimantas Gustaitis

Santaupos - Eglutei

Penkerių metų Algiukas iš Kanados rašo: "Aš visada labai laikiu Eglutės. Aš norėčiau, kad visi mano draugai ją užsiskaitytų. Šiandien išėmiau iš savo banko 3 dol. 50 ct. ir pasiunčiau Eglutei, kad ji mane lankytų per visus metus"...

Algiukas Rudinskas

Remia "Eglutę"

Toronto lituanistinės mokyklos Tėvų Komitetas atsiuntė "Eglutei" paremti 30 kanadiškų dolerių auką. Jų laiške rašoma: "Siunčiame mažytę auką "Eglutės" geresniam išsilaikymui. Tikimės, kad mūsų mažytė auka iš Kanados Toronto lietuvių kolonijos bus tąsa aukų vienintelio išsivijios vaikų laikraščio pagerinimui. — Toronto lituanistikos mokykloje "Eglutė" nuo š. m. skaitoma vadovėliu ir jo vietoje naudojama mokykloje".

Tikrai nuoširdžiai dėkojame torontiešiams lietuviams už medžiaginę ir moralinę paramą!

ATSAKYMAI Į NR. 2 KLAUSIMUS

1. Ežero vanduo stovintis, o upėje nuolat teka.
2. Jūros daug didesnės už ežerus. Jų vanduo sūrus, o ežerų — gėlus.
3. Lietuvos rytuose ir pietuose. Viename tik Utenos apskrityje yra per 250 ežerų.
4. Ežerai neamžini. Jie ilgainiui virsta pelkėmis ir durpynais.
5. Lietuvos ežerai žiemą užšąla. Šaltą žiemą jų ledas atlaiko ne tik sunkvežimį, bet gali atlaikyti ir didžiulį tanką.
6. Lietuvos akmenys įvairių spalvų: pilkai rausvi, pilkai melsvi, tamsūs, balti.
7. Akmenis naudoja statybai ir kelių taisymui.
8. Lietuvoje yra nemaža akmeninių bažnyčių: Lazdijų, Salako, Židikų, Alytaus, Ukmergės, Sudargo ir kt.
9. Kiečiausias — titnagas, minkščiausias — kalkakmenis ir smėlakmenis.
10. Didelius akmenis skaldant dinamitu atsitinka nelaimių.
11. Akmenys neauga: jie trupa ir tokiu būdu nyksta.
12. Akmenys trupėdami ilgainiui virsta žvyriu, smėliu ir moliu.

* *

Šiame Eglutės numeryje
Man labiausiai patiko

Eilėraštis
Apysaka (ar pasaka)
Straipsnis
Skyrius
Paveikslas
Mano vardas, pavardė

Amžius Mokykla
Skyrius Adresas

* *
* *

Mokytojas: Pasakykite, vaikai,
iš kur atsiranda rasa?

Mokinys: Kai žemė smarkiai
sukasi, tai ir įrasoja.

